

Kraków, 12.07.2026 r.

dr hab. Dorota Czyżowska, prof. UJ
Instytut Psychologii
Uniwersytet Jagielloński

**Recenzja dorobku naukowego dr Małgorzaty Barbary Wójtowicz-Szeffler w związku z
postępowaniem o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk
społecznych, w dyscyplinie psychologia**

Recenzję przygotowano zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jednolity: Dz.U. z 2024 r. poz. 1571). Przedłożone do oceny materiały obejmują m.in. autoreferat, dokumentację dorobku naukowego, dydaktycznego, organizacyjnego oraz popularyzującego naukę Kandydatki. Recenzja została sporządzona w związku z powołaniem mnie na recenzenta decyzją Rady Dziedziny Nauk Społecznych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy o powołaniu komisji habilitacyjnej w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego dr Małgorzacie Wójtowicz – Szeffler w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie psychologia.

Opis sylwetki naukowej dr Małgorzaty Barbary Wójtowicz-Szeffler

Doktor Małgorzata Barbara Wójtowicz-Szeffler jest pracownikiem badawczo-dydaktycznym w Katedrze Psychologii Ogólnej i Rozwoju Człowieka na Wydziale Psychologii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Habilitantka ukończyła studia magisterskie na kierunku psychologia na Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu w roku 1994, uzyskując tytuł magistra psychologii. Praca magisterska przygotowana pod opieką prof. dr hab. Teresy Rzepy nosiła tytuł *Intuicja jako element warsztatu psychologa*. Tytuł doktora nauk humanistycznych w zakresie psychologii uzyskała w 2003 roku na podstawie pracy *Zależność wyniku testu inteligencji Wechslera od strategii i preferencji poznawczych* napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Aliny Kolańczyk i obronionej w Akademii Bydgoskiej im. Kazimierza Wielkiego (obecnie Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy). W roku 1995 doktor Małgorzata Wójtowicz-

Szeffler rozpoczęła pracę w Katedrze Psychologii Rozwoju Człowieka Wydziału Pedagogicznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Bydgoszczy (aktualnie Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy), gdzie pracuje do chwili obecnej i od 2017 roku kieruje Pracownią Badań nad Dzieckiem w Centrum Pomocy Psychologicznej przy Wydziale Psychologii. W okresie od 2019 do 2022 roku zatrudniona była na etacie dydaktycznym. W latach 2005 do 2019 pracowała jako nauczyciel akademicki w Wyższej Szkole Psychologii Społecznej, Wydział Zamiejscowy w Sopocie.

Habilitantkę charakteryzuje ogromna dbałość o rozwój zawodowy, zdobywanie nowych umiejętności i kompetencji, które może wykorzystywać we wszystkich obszarach swojej działalności. Od momentu ukończenia studiów magisterskich zrealizowała 75 szkoleń i warsztatów, a także ukończyła studia podyplomowe: *Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka i wczesna interwencja z wykorzystaniem metod neuropsychologicznych* (2016) oraz *Integracja sensoryczna SI* (2019). Podejmowane szkolenia powiązane są z Jej działalnością naukowo-badawczą i dydaktyczną, a także wdrożeniową i popularyzatorską oraz praktyką psychologiczną.

Ocena osiągnięcia naukowego Habilitantki

Doktor Małgorzata Wójtowicz-Szeffler jako swoje główne osiągnięcie naukowe wskazała monografię zatytułowaną ***Wcześniactwo. Holistyczny model wsparcia rodziny*** (Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, rok wydania 2025, s. 341). Monografia stanowi próbę wieloaspektowego ujęcia wcześniactwa i jego rodziny. W pracy Habilitantka przedstawia propozycję kompleksowego wsparcia rodziny dziecka przedwcześnie urodzonego, którą lokuje w paradygmacie biopsychospołecznym i ekologicznym. Książka składa się z czterech rozdziałów. Dwa pierwsze rozdziały zawierają przegląd teorii oraz prowadzonych dotychczas badań, ukazując stan wiedzy na temat wcześniaków i ich rodzin, a dwa pozostałe prezentują wyniki badań własnych oraz ich dyskusję.

Rozdział 1. ***Wcześniactwo – perspektywa medyczna i psychologiczna*** zawiera definicje i kryteria wcześniactwa, a także dane epidemiologiczne oraz przyczyny przedwczesnych urodzeń. Doktor Małgorzata Wójtowicz – Szeffler eksponuje złożoność zjawiska wcześniactwa omawiając medyczne, zdrowotne, psychologiczne i funkcjonalne predyktory ryzyka rozwojowego dzieci przedwcześnie urodzonych, wskazując na możliwe trudności rozwojowe w

dalszych latach życia i wynikającą stąd konieczność otoczenia wcześniaków intensywną opieką medyczną i psychologiczną. Autorka podkreśla walory przejścia od medycznego do biopsychospołecznego modelu ujmowania wcześniactwa, który pozwala nie tylko lepiej opisać i zrozumieć problemy dzieci przedwcześnie urodzonych, ale także określić czynniki ryzyka oraz wypracować efektywne metody wsparcia dzieci i ich rodzin.

W rozdziale 2. **Rodzina wcześniaka – wyzwania i zasoby** Habilitantka proponuje spojrzeć na rodzinę dziecka przedwcześnie urodzonego jako dynamiczny system zdolny do adaptacji i reorganizacji w obliczu wyzwań i doświadczania podwyższonego stresu w związku z przedwczesnymi narodzinami dziecka. W rozdziale omówione zostały źródła stresu oraz jego charakterystyka, a także wskazane możliwe sposoby wsparcia rodziny wcześniaka. Autorka przedstawia różne podejścia i sposoby myślenia o rodzinie, a także medyczne i psychologiczne rozumienie stresu. Za interesującą uznać należy propozycję wykorzystania modelu Uriego Bronfenbrennera do analizy uwarunkowań rozwoju i funkcjonowania dzieci przedwcześnie urodzonych, a także wsparcia udzielanego wcześniakom i ich rodzinom. Model ten pozwala spojrzeć na rozważane zagadnienia w szerszej perspektywie uwzględniającej rozmaite systemy, w których funkcjonuje dziecko i jego rodzina. Analizując różne podejścia teoretyczne, Habilitantka zmierza do rozpoznania czynników ryzyka destabilizujących funkcjonowanie rodziny z dzieckiem przedwcześnie urodzonym, jak i zasobów oraz mechanizmów adaptacyjnych, które pozwalają skutecznie radzić sobie z wyzwaniami, a pojawiający się stres przekształcać w motywację do działania i adaptowania się do zmieniającej się sytuacji.

Zaprezentowane w dwóch pierwszych rozdziałach rozważania stanowią dobre wprowadzenie w problematykę badań własnych, wskazując na podstawy teoretyczne proponowanego modelu badawczego oraz nakreślając jego ramy. Habilitantka wykazuje się bardzo dobrą orientacją w literaturze przedmiotu oraz znajomością realiów związanych z opieką nad wcześniakami i wspomaganiem zarówno dzieci przedwcześnie urodzonych, na różnych etapach ich rozwoju, jak również ich rodzin. Łącząc różne podejścia, stara się ukazać szerokie spektrum problemów, z jakimi zmagają się wcześniaki i ich rodziny, wskazuje na liczne źródła stresu doświadczanego przez rodziców, jak również rozważa różne formy wsparcia dzieci i ich rodziców.

W rozdziale 3. **Wsparcie społeczne a stres i kompetencje rodzicielskie w rodzinie wcześniaka – badania własne** Habilitantka prezentuje model badań, pytania i hipotezy

badawcze, użyte narzędzia, opis próby i wyniki przeprowadzonych badań. Doktor Wójtowicz – Szeffler przedstawia holistyczny model wsparcia rodziny wcześniaka bazujący na koncepcji Bronfenbrennera. Autorka podkreśla innowacyjność modelu, która wyraża się w połączeniu podejścia biopsychospołecznego i systemowego, pozwalając na ukazanie mechanizmów stresu, jego konsekwencji, jak również znaczenia wsparcia społecznego. Docenić należy szerokie spojrzenie na źródła stresu i możliwości wsparcia rodziców dzieci przedwcześnie urodzonych.

Prezentując model, dr Wójtowicz – Szeffler informuje: *Na podstawie przeanalizowanej literatury opracowano model teoretyczny, który zakłada, że otrzymane wsparcie społeczne (...) i instytucjonalne (...) pełni funkcję ochronną, buforującą w relacji między stresem a strategiami radzenia sobie oraz między stresem a kompetencjami rodzicielskimi* (s.132). Stwierdzenie, że wsparcie społeczne stanowi ochronę w relacji między stresem a strategiami radzenia sobie i między stresem a kompetencjami rodzicielskimi, wydaje się co najmniej nieprecyzyjne, a nawet niezrozumiałe dla czytelnika, przy pierwszej lekturze tekstu. Zgodnie z modelem buforowym Cohena i Willsa (1985) wsparcie społeczne chroni przed negatywnymi konsekwencjami stresu, co moim zdaniem nie jest tożsame ze stwierdzeniem, że stanowi ochronę w relacji między stresem a strategiami radzenia sobie z nim.

Habilitationka już na wstępie zaznacza, że: *W przeciwieństwie do tradycyjnych modeli analizujących stres rodzicielski w oderwaniu od szerszego kontekstu proponowane ujęcie traktuje rodzinę wcześniaka jako dynamiczny system wzajemnych zależności. W tym systemie zarówno stres, jak i stosowane strategie radzenia sobie wpływają nie tylko na funkcjonowanie samego rodzica, lecz także na jakość relacji z dzieckiem, a tym samym – pośrednio – na jego rozwój* (s. 16), a w tekście kilkakrotnie podkreśla innowacyjność i wartość zaproponowanego modelu. Habilitationka informuje czytelnika, że : *W modelu teoretycznym wychodzi się zatem poza postrzeganie rodziny jako biernego odbiorcy wpływów środowiskowych i podkreśla się, że jest ona aktywnym systemem wzajemnych oddziaływań, w którym zarówno dzieci, jak i dorośli modyfikują swoje zachowania w odpowiedzi na siebie nawzajem* (s. 133). Mogłoby się wydawać, że prezentowany przez Autorkę model zostanie poddany weryfikacji w prowadzonych przez nią badaniach. Niestety te elementy modelu, które miałyby wskazywać na jego innowacyjność rozważane są w ograniczonym zakresie. W badaniach nie uwzględniono zmiennych, które pozwoliłyby wyciągnąć wnioski na temat relacji rodzic – dziecko, jak również

funkcjonowania rodziny. W niewielkim również stopniu rozważane było znaczenie cech dziecka i rodzica dla ich wzajemnych relacji czy sposobu doświadczania przez niego stresu. Cechy dziecka sprowadzone zostały do stanu jego zdrowia i związanego z tym ryzyka rozwojowego, cechy rodzica do strategii radzenia sobie ze stresem i kompetencji rodzicielskich, a relacje rodzice - dziecko nie były badane.

Pytania i hipotezy przedstawione zostały w sposób klarowny z obszernym uzasadnieniem. Zmienne, narzędzia i procedura badania opisane zostały bardzo szczegółowo i klarownie. W celu weryfikacji postawionych hipotez Autorka przeprowadziła szereg analiz statystycznych, których wyniki przedstawione zostały w sposób wyczerpujący, jasny i klarowny. Analizy statystyczne dobrane zostały adekwatnie do sformułowanych hipotez, pozwalając na ich weryfikację. Stawiane hipotezy dotyczą w większości zależności między dwoma zmiennymi, a podstawę ich weryfikacji stanowią analizy korelacji i analizy regresji. Kluczowe dla całej pracy i prowadzonych badań wsparcie rodziny wcześniaka rozważane jest jako moderator relacji między stresem rodzicielskim a strategiami radzenia sobie ze stresem oraz kompetencjami rodzicielskimi. Zgodnie z przewidywaniami stwierdzono związek między zdrowiem wcześniaka a poziomem stresu rodzicielskiego. Ustalono, że im wyższy poziom ryzyka zdrowotnego u dziecka, tym wyższy poziom stresu przeżywanego przez rodziców. Dodatkowo wykazano, że wraz z wiekiem dziecka zmienia się wzór zależności między stanem zdrowia dziecka a stresem rodzicielskim. Tak jak oczekiwano, poziom stresu okazał się związany ze strategiami radzenia sobie ze stresem przez rodziców. Rodzice doświadczający wysokiego poziomu stresu rzadziej korzystają z adaptacyjnych strategii radzenia sobie, a chętniej sięgają po nieadaptacyjne strategie. Zgodnie z wynikami uzyskanymi przez Autorkę poziom stresu pozostaje w związku z kompetencjami rodzicielskimi. W prowadzonych badaniach wyższy poziom stresu obniżał ogólne kompetencje rodzicielskie i nasilał zachowania niekompetentne, prowadząc do błędów wychowawczych. Habilitantka wnioskuje, że wsparcie społeczne wydaje się selektywnie oddziaływać na relacje między stresem a strategiami radzenia sobie oraz kompetencjami rodzicielskimi. Wyniki badań ujawniły odmienne znaczenie wsparcia od osób bliskich i znaczących oraz wsparcia instytucjonalnego. Prowadzone badania wskazały, że kluczowe dla projektu związku między wsparciem społecznym a stresem i strategiami radzenia sobie oraz kompetencjami rodzicielskimi są bardziej złożone aniżeli założyła Habilitantka i wymagają dalszych badań. Odnotować należy stworzenie przez Autorkę wskaźnika ryzyka rozwojowego

(WRR), który służyć ma ocenie stanu zdrowia wcześniaka w kontekście rozwojowym. Choć wskaźnik ten okazał się użyteczny w prowadzonych badaniach, to podzielam opinię Habilitantki, że ma on swoje istotne ograniczenia. Warto również zwrócić uwagę na pozyskanie danych jakościowych odnoszących się do doświadczeń rodziców w korzystaniu z programu wczesnego wspomagania rozwoju (WWR.) Jakkolwiek są one dość skromne, to rzucają pewne światło na rzeczywistość, w jakiej przychodzi funkcjonować rodzicom dzieci przedwcześnie urodzonych.

W rozdziale 4. **Dyskusja wyników badania i rekomendacje** omówione zostały wyniki analiz i podjęto próbę ich interpretacji w świetle literatury przedmiotu i modelu biopsychospołecznego. Habilitantka stara się ukazać znaczenie uzyskanych wyników zarówno z perspektywy naukowej, jak i praktycznej. Wnikliwie przyglądając się wynikom, próbuje jak najlepiej rozpoznać źródła stresu rodziców wcześniaków, jak również określić znaczenie różnych form wsparcia. Sporo uwagi poświęca aplikacyjnemu wymiarowi badań, formułując liczne rekomendacje dla praktyki w zakresie strategii radzenia sobie ze stresem przez rodziców dzieci przedwcześnie urodzonych, jak również wspierania ich kompetencji rodzicielskich.

Monografia stanowi niewątpliwie wkład w zrozumienie sytuacji dzieci przedwcześnie urodzonych i ich rodzin. Ukazuje złożoność zjawiska wcześniactwa oraz wielość problemów z jakimi boryka się dziecko urodzone przed terminem i jego rodzina, uświadamiając równocześnie potrzebę kompleksowego ich wsparcia na różnych etapach rozwoju dziecka. Habilitantka umiejętnie łączy różne teorie, aby stworzyć całościowy i wieloaspektowy obraz wcześniactwa i dokonuje wnikliwej analizy źródeł stresu rodzicielskiego oraz znaczenia wsparcia społecznego. Wyniki badań ukazują rolę wsparcia udzielanego rodzicom dla doświadczania stresu wywołanego opieką nad wcześniakiem oraz sposobu radzenia sobie z nim, jak również ryzyka obniżenia kompetencji rodzicielskich. Walorem pracy są wskazania praktyczne dla rodziców i rekomendacje dla praktyki psychologicznej. Doktor Wójtowicz – Szeffler wykazuje się bardzo dobrą znajomością literatury i dogłębnym zrozumieniem badanego zjawiska, a także realiów związanych z opieką nad dzieckiem przedwcześnie urodzonym i wyzwań przed jakimi staje rodzina. Stworzony przez nią model, łącząc różne podejścia, w sposób klarowny zbiera i porządkuje czynniki ryzyka i czynniki ochronne związane ze stresem rodzicielskim. Niestety część zależności, na które wskazuje Habilitantka, omawiając zaproponowany model, pozostaje w sferze hipotez, bo nie wszystkie czynniki uznane za istotne zostały uwzględnione w

badaniach, co sprawia, że niemożliwa była pełna weryfikacja modelu. Ogranicza to możliwości wnioskowania odnośnie do znaczenia stresu i sposobu radzenia sobie z nim przez rodziców dzieci przedwcześnie urodzonych dla funkcjonowania rodziny, relacji dziecko – rodzic i jakości oddziaływań wychowawczych. Habilitantka w wielu miejscach akcentuje innowacyjność stworzonego modelu, zaznaczając, że pozwala on na uchwycenie dynamiki zależności zachodzących w rodzinie i wyjaśnienie mechanizmów funkcjonowania rodziny wcześniaka, zatem fakt, że model ten nie został w pełni poddany weryfikacji budzi pewne rozczarowanie i rodzi pytanie, w jakim stopniu udało się w prowadzonych badaniach ukazać dynamikę, na którą wskazuje Autorka.

Pomimo wyrażonych wątpliwości i zastrzeżeń, monografię, która została przedstawiona przez dr Małgorzatę Wójtowicz-Szeffler jako główne osiągnięcie naukowe, oceniam pozytywnie, doceniając wkład Habilitantki w poszerzanie wiedzy na temat wcześniactwa i wyzwań, z którymi mierzą się rodzice dzieci przedwcześnie urodzonych oraz uznając Jej wkład w rozwój dyscypliny.

Ocena pozostałego dorobku naukowego

Habilitantka przed uzyskaniem stopnia doktora opublikowała 6 prac, natomiast po uzyskaniu stopnia doktora opublikowała 63 prace, których jest autorką lub współautorką. Na dorobek naukowy Habilitantki składa się 5 monografii autorskich (w tym monografia stanowiąca główne osiągnięcie naukowe), 3 monografie współredagowane i 3 współautorskie, 10 rozdziałów w monografiach oraz 21 artykułów, w tym 9 artykułów w punktowanych czasopismach naukowych (7 w polskich i 2 w zagranicznych). Należy odnotować, że spora część dorobku publikacyjnego to publikacje niepunktowane (na 69 publikacji ogółem, tylko 26 to prace z punktacją MNiSW), na które składają się m.in. artykuły w polskich czasopismach, rozdziały w monografiach, artykuły popularnonaukowe i opracowania wdrożeniowe. Liczba prac opublikowanych przed i po doktoracie jednoznacznie wskazuje na wyraźny wzrost aktywności naukowej dr Wójtowicz – Szeffler po uzyskaniu stopnia doktora.

Dorobek naukowy Habilitantki koncentruje się wokół dwóch głównych obszarów badawczych: diagnozowania oraz wspomagania rozwoju dziecka i jego rodziny. Habilitantka rozwija procesowe podejście do diagnozy. Jej zainteresowania skupiły się szczególnie na

diagnozie rozwoju małego dziecka, czego efektem są dwie publikacje książkowe (*Diagnozowanie rozwoju małego dziecka* cz. 1 i 2). Doktor Wójtowicz-Szeffler proponuje spojrzeć na diagnozowanie małego dziecka jako proces decyzyjny. Wskazuje na potrzebę integracji danych ilościowych i jakościowych oraz nadanie diagnozie charakteru procesu wspierającego podejmowanie decyzji dotyczących rozwoju i jego stymulowania, a także projektowania działań pomocowych. Habilitantka zaproponowała holistyczny model procesu diagnozy dzieci w okresie niemowlęcym i poniemowlęcym spełniający standardy diagnozy psychologicznej, pozwalający na wieloaspektowe spojrzenie na dziecko i jego rozwój, a także jego otoczenie. Propozycja łączenia danych jakościowych i ilościowych wskazuje na potrzebę posiadania przez diagnostę nie tylko wiedzy i umiejętności, ale także refleksyjnego podejścia. Dostrzegając potrzebę uwzględnienia rodziny jako elementu środowiska rozwojowego dziecka, Habilitantka proponuje poszerzenie diagnozy dziecka o diagnozę kontekstową i prognostyczną zwłaszcza w odniesieniu do dzieci z grup ryzyka rozwojowego.

Jakkolwiek Habilitantka koncentruje się na diagnozie dzieci w najwcześniejszych etapach ich rozwoju, to podejmuje również zagadnienia związane z diagnozą dzieci w wieku szkolnym i młodości. Prowadzone przez doktor Wójtowicz-Szeffler rozważania i badania pozwoliły Jej wykazać, że proponowane przez nią procesowe podejście do diagnozy, pozwalające na identyfikowanie objawów i czynników ryzyka, mechanizmów adaptacyjnych, prognozowanie dalszego rozwoju, a także projektowanie działań profilaktycznych i pomocowych wykorzystane może być do diagnozy zarówno dzieci na różnych etapach ich rozwoju, jak również adolescentów. Wątek diagnozy jest mocno zaznaczony w dorobku Habilitantki i konsekwentnie przez nią rozwijany, a przedstawione przez nią publikacje stanowią spójny cykl.

W dorobku Habilitantki mocno zaakcentowana jest również problematyka wspomagania rozwoju dziecka i jego rodziny, stanowiąca swego rodzaju kontynuację wcześniejszego wątku. Doktor Wójtowicz – Szeffler skupiła się na wczesnym wspomaganiu rozwoju wcześniaków, ze szczególnym uwzględnieniem rodziny jako zasadniczego kontekstu rozwoju i wsparcia dziecka, a także wspieraniu rodziców dzieci przedwcześnie urodzonych. Systematycznie i konsekwentnie rozwijała holistyczny model wsparcia rodziny, który zaprezentowany został w monografii wskazanej jako główne osiągnięcie naukowe. Zgodnie z przyjętym przez Habilitantkę założeniem, że diagnoza rozwoju służyć powinna projektowaniu adekwatnych i efektywnych

form wsparcia, wytrwale rozwija oba te wątki oraz projektuje, wdraża i poddaje ewaluacji określone oddziaływania służące rozwojowi dzieci i wsparciu ich rodziców.

Zgodnie z danymi zawartymi w *Autoreferacie* łączna wartość Impact Factor opublikowanych prac wynosi ponad 6,4 punkta, a sumaryczna liczba punktów MNiSW to 925,494 (zgodnie z danymi Bazy Dorobku UKW), bez monografii, która nie została uwzględniona w Bazie Dorobku UKW. Wskaźnik Hirscha według Web of Science Core Collection wynosi 2, a według Google Scholar 3. Liczba cytowań zgodnie z Web of Science Core Collection to 10 (bez autocytowań), a według Google Scholar to 33 (w tym autocytowania). Wskazuje to na niską rozpoznawalność dorobku dr Wójtowicz- Szefler w obiegu międzynarodowym, co nie dziwi, biorąc pod uwagę, iż opublikowała dwa artykuły w czasopiśmie zagranicznych (w roku 2023 i 2024). W oparciu o przytoczone wskaźniki trudno również uznać, że Habilitantka posiada ugruntowaną pozycję w krajowym środowisku naukowym. Biorąc pod uwagę liczbę publikacji (63 po doktoracie), może zaskakiwać tak niska liczba cytowań. Należy jednak uwzględnić fakt, że w dotychczasowym dorobku Habilitantki dużą część stanowią publikacje dedykowane psychologom praktykom i rodzicom (poradniki, przeglądy metod do diagnozowania dzieci) oraz pozycje popularnonaukowe. Charakter publikacji z jednej strony wyjaśnia do pewnego stopnia niewielką cytowalność, z drugiej pozwala domniemywać, że Autorka dociera do szerokiego kręgu osób zajmujących się diagnozą rozwoju małego dziecka, wczesnym wspomaganiem dzieci i ich rodzin, a także do rodziców dzieci wysokiego ryzyka. Zmiana w strategii publikacyjnej widoczna jest w ostatnich trzech latach, w których Habilitantka opublikowała dwa teksty w czasopiśmie o zasięgu międzynarodowym z IF. Myślę, że to właściwy kierunek i dobrze rokujący na przyszłość.

Udział w międzynarodowym i krajowym życiu naukowym wyraźniej zaznaczony jest w wystąpieniach konferencyjnych zarówno ustnych, jak i w formie plakatów, a także we współpracy z ośrodkami naukowymi w Polsce (UKSW, SWPS, IBE) jak i za granicą (Leiden University).

Dr Małgorzata Wójtowicz – Szefler posiada doświadczenie w pracy grantowej. Habilitantka współkierowała dwoma projektami grantowymi w ramach projektu Włacznik Innowacji Społecznych realizowanymi w partnerstwie z ROPS w Poznaniu, oraz kierowała zespołem pracowników UKW w projekcie rozwojowo-badawczym realizowanym w ramach RPO Województwa Małopolskiego. Celem projektów było opracowanie scenariuszy zajęć oraz

materiałów psychoedukacyjnych, a także rekomendacji wdrożeniowych. Była również wykonawcą w projektach realizowanych przez Instytut Psychologii UKW (POWER 2.10), Instytut Badań Edukacyjnych (POWER.), a także Pracownię Testów Psychologicznych PTP. Obecnie jest członkiem zespołu badawczego w projekcie finansowanym w ramach konkursu MNiSW „Nauka dla Społeczeństwa II” pt. „APPA – Akademicka Pomoc Psychologiczna dla Artystów” oraz pracuje w projekcie infrastrukturalno-rozwojowym realizowanym w ramach RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego pt. „Medycyna a zdrowie człowieka. Kujawsko-pomorski interdyscyplinarny program diagnozy spersonalizowanej i opieki zdrowotnej”. Habilitantka wykazuje się umiejętnością pracy zespołowej i kierowania zespołem.

Obecnie dr Wójtowicz – Szeffler jest członkiem Polskiego Stowarzyszenia Psychologii Rozwoju Człowieka. Habilitantka nie odbyła stażu naukowego, ale współpracuje z różnymi ośrodkami naukowymi zarówno w Polsce, jak i za granicą. Posiada również doświadczenie w recenzowaniu artykułów i projektów zarówno krajowych, jak i międzynarodowych.

Dorobek towarzyszący Habilitantki opiera się w dużej mierze na opracowaniach monograficznych, które uznać należy za znaczące w obszarze diagnozy i wspomagania rozwoju małego dziecka. Podejmowana przez nią aktywność w znacznym stopniu sytuuje się w obszarze prac rozwojowych, a prowadzone badania i przygotowywane publikacje mają walor aplikacyjny i istotne znaczenie społeczne. Habilitantka ma niewątpliwe zasługi w obszarze opracowywania i udostępniania polskim psychologom narzędzi diagnostycznych, wypracowywania form wczesnego wspomagania rozwoju dzieci i tworzenia odpowiednich ku temu narzędzi, a także budowania programów profilaktycznych i ich wdrażania.

Ocena pozostałej działalności (dydaktycznej, organizacyjnej i popularyzatorskiej)

Habilitantka posiada bogate doświadczenie dydaktyczne. Od wielu lat prowadzi autorskie zajęcia dla studentów psychologii na UKW i opiekuje się Kołem Naukowym Studentów Rozwojowych działającym przy Wydziale Psychologii UKW. Pełniła funkcję promotora pomocniczego w jednym przewodzie doktorskim w dyscyplinie pedagogika, wypromowała 21 magistrów, a obecnie obejmuje opieką 10 magistrantów. Opracowała i koordynuje realizację międzynarodowego programu (BIP Erasmus+) dla studentów Blended Intensive Program (BIP) *Family-Centred Early Intervention Across Europe: Models, Practices, Innovations and 3D*

Therapeutic Tools, skierowanego do studentów z trzech europejskich ośrodków akademickich: Università degli Studi di Padova (Włochy), University of Turku (Finlandia) oraz University of Thessaloniki (Grecja). W 2024 roku Habilitantka uczestniczyła w Erasmus+Teaching Programme prowadząc zajęcia dla studentów i doktorantów na Uniwersytecie Zachodniej Macedonii. Nie ulega wątpliwości, że Habilitantka jest doświadczonym dydaktykiem, a Jej działalność dydaktyczna pozostaje w związku z zainteresowaniami naukowymi i tematyką podejmowanych badań.

Dr Wójtowicz – Szefler wykazuje się również działalnością organizacyjną na rzecz uczelni. Obecnie pełni funkcję kierownika Pracowni Badań nad Dzieckiem i uczestniczy w pracach Rady Kierunku przy Wydziale Psychologii UKW. Zaangażowana była w organizację kilku konferencji o charakterze ogólnopolskim.

Uwagę zwraca ogromne zaangażowanie doktor Wójtowicz-Szefler w działania na rzecz środowiska lokalnego i podejmowanie wielu inicjatyw społecznych. Są to zarówno inicjatywy ukierunkowane na pomoc dzieciom, rodzinom oraz grupom narażonym na wykluczenie społeczne, jak również działania profilaktyczne, popularyzatorskie, a także działalność szkoleniowa i edukacyjna skierowana do rodziców oraz osób pracujących z dziećmi. Podkreślić należy bogaty dorobek popularyzatorski Habilitantki, a także podejmowanie działań zmierzających do komercjalizacji i upowszechniania wyników badań naukowych. Habilitantka brała udział w programach telewizyjnych telewizji regionalnej, udzielała wywiadów mediom regionalnym, nagrała kilka podcastów. Jest współautorką projektu zabawek terapeutycznych drukowanych w technologii 3D, wykorzystywanych w pracy z dziećmi w ramach wczesnego wspomagania rozwoju. Doktor Wójtowicz – Szefler zaangażowana była w prace zespołów badawczo-eksperymentalnych w projektach finansowanych ze środków POWER oraz realizowanych przez Instytut Badań Edukacyjnych, Instytut Psychologii UKSW, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Pracownię Testów Psychologicznych PTP – dotyczących opracowania, normalizacji i wdrażania narzędzi diagnostycznych stosowanych w systemie pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Habilitantka jest mocno zaangażowana w popularyzowanie wiedzy psychologicznej i podejmuje w tym zakresie szereg cennych inicjatyw. Na uwagę zasługuje współpraca z instytucjami społecznymi, organizacjami pozarządowymi, Urzędem Miasta Bydgoszczy i Urzędem Marszałkowskim Województwa Kujawsko - Pomorskiego.

Doktor Małgorzata Wójtowicz – Szeffler konsekwentnie i z dużym zaangażowaniem łączy pracę naukową z działalnością popularyzatorską i wdrożeniową, działaniami edukacyjnymi i szkoleniowymi, a także praktyką psychologiczną, co przekłada się na realny wpływ społeczny. Nie ulega wątpliwości, że doktor Małgorzata Wójtowicz – Szeffler jest ekspertką w zakresie diagnozy małego dziecka i ma duże doświadczenie w obszarze adaptacji narzędzi diagnostycznych, a także wczesnego wspomagania rozwoju dzieci i wspierania ich rodziców. Należy do tych badaczy, którzy przykładają dużą wagę do współpracy z otoczeniem społeczno - gospodarczym, dzielenia się swoją wiedzą i doświadczeniem oraz wykorzystywania ich w działaniach na rzecz dzieci i ich rodzin. Ma ogromne zasługi w obszarze popularyzowania wiedzy psychologicznej i edukacji psychologicznej. Biorąc pod uwagę, że Jej zainteresowania naukowe lokują się w obszarze psychologii rozwoju, w tym również psychopatologii rozwoju odniesienie do praktyki wydaje się nie tylko naturalne, ale również wysoce pożądane.

Za swoje osiągnięcia naukowe, dydaktyczne, organizacyjne i popularyzatorskie była wielokrotnie nagradzana. Została uhonorowana Srebrnym Medalem za Długoletnią Służbę (2021), Medalem Komisji Edukacji Narodowej (2019), otrzymała nagrody Rektora, a także liczne podziękowania za działalność społeczną.

Wysoko oceniam działalność organizacyjną, dydaktyczną oraz szczególnie wysoko działalność popularyzatorską i zaangażowanie społeczne Habilitantki. Rzadko się zdarza, aby pracownik naukowo – dydaktyczny miał tak ogromny dorobek popularyzatorski i tak mocno angażował się w działania na rzecz otoczenia społecznego.

Konkluzja

Doktor Małgorzata Wójtowicz – Szeffler jest wieloletnim pracownikiem Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy z dużym doświadczeniem dydaktycznym i organizacyjnym oraz osiągnięciami w obszarze działalności popularyzatorskiej i współpracy z otoczeniem społeczno – gospodarczym. Jej działalność naukowa wyraża się w prowadzeniu badań, działalności publikacyjnej, pracach rozwojowych, udziale w konferencjach, współpracy z ośrodkami krajowymi i zagranicznymi oraz pracy w grantach. Jakkolwiek Habilitantka opublikowała kilkadziesiąt prac, to Jej dorobek naukowy pod względem naukometrycznym plasuje się poniżej średniej. W mojej ocenie istnieje wyraźna dysproporcja między dorobkiem naukowym, a

pozostałymi działaniami podejmowanymi przez Habilitantkę. Odnoszę wrażenie, że doktor Wójtowicz – Szeffler zdecydowanie bardziej angażują działania, których celem jest wdrażanie i popularyzowanie wiedzy psychologicznej, szkolenie psychologów praktyków, wspomaganie dzieci z grup wysokiego ryzyka i ich rodziców aniżeli uprawianie nauki w rozumieniu prowadzenia badań naukowych i publikowania ich wyników. Doceniam wszystkie podejmowane przez Habilitantkę działania i jestem pełna podziwu dla Jej aktywności i inicjatyw, ale sądzę, że będąc pracownikiem naukowo – dydaktycznym powinna bardziej zadbać o zachowanie równowagi między działaniami naukowymi i pozostałą działalnością. Kierując się zasadą, że wskaźniki bibliometryczne są jedynie pomocniczym narzędziem w ocenie dorobku, a w przypadku psychologii rozwojowej, w której lokuje się dorobek Habilitantki są zazwyczaj nieco niższe niż w innych dziedzinach psychologii, nie sposób ich całkowicie pominąć i nie odnotować, że nawet w polskich pracach naukowych niezwykle rzadko pojawiają się odwołania do publikacji Habilitantki. Odnoszę wrażenie, że głos Habilitantki jest słabo słyszalny w dyskursie naukowym, i to zarówno międzynarodowym, jak i rodzimym, a zdecydowanie bardziej wybrzmiewa w obszarze praktyki psychologicznej i w otoczeniu społeczno-gospodarczym. Pomimo jednoznacznie pozytywnej oceny monografii *Wcześnieństwo. Holistyczny model wsparcia rodziny* wskazanej jako główne osiągnięcie naukowe, jak również monografii wykazanych w dorobku towarzyszących i artykułów opublikowanych w czasopiśmie naukowych oraz wysokiej oceny działalności dydaktycznej, organizacyjnej i popularyzatorskiej, a także uznania znaczącego wpływu na otoczenie społeczno – gospodarcze, fakt, że prace Habilitantki są w ograniczonym zakresie widoczne w obiegu krajowym i znikomo obecne w międzynarodowym obiegu naukowym sprawia, że ostateczną konkluzję formułuję z pewnym wahaniem.

Wniosek końcowy

Na podstawie przedłożonego do oceny osiągnięcia naukowego oraz całokształtu dorobku doktor Małgorzaty Barbary Wójtowicz-Szeffler stwierdzam, że spełnia on wymagania określone w art. 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jednolity: Dz.U. z 2024 r. poz. 1571). **Wnioskuje zatem do Rady Dziedziny Nauk Społecznych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy o dopuszczenie dr Małgorzaty Wójtowicz – Szeffler do kolejnych etapów postępowania habilitacyjnego.**

